

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Delectatio morosa

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

rum privilegiorum reuocatorio. Vide etiam Portellum Ver. Decima, numero 3, parte 3. tr. 1. ref. 23.

Laiici vero & Laiici ex prescriptione immemorabili sine titulo sunt immunes à solutione decimarum, ex cap. auditis, de praescrip. & cap. 3. de consuet. in 6. sicut etiam ex prescriptione quadraginta annorum cum titulo, & consuetudine quadraginta annorum sine titulo. Dispensationes autem inter consuetudinem, & prescriptionem est, quia consuetudo respicit communitatem, quae per diuturnum usum legitimo tempore continuatum potest legem derogare: praescriptio vero respicit priuatam personam, cuius usus quantumuis continuatus non potest legem introducere, aut abrogare. Ita Layman libro 4. tractat. 6. capite 7. num. 9. & alij contra Barbatium vol. 2. cons. 35. & alios Iurisperitos dicentes, per prescriptionem laicum non posse omnino eximi ab onere decimarum, sed tantum in partem, ut scilicet loco decimae soluat vigesimam, aut trigesimam partem. Adde, quod Henricus in 2. 2. disputatione 5. quest. 3. dub. 2. numero 31. docent, ad prescriptionem sine titulo in causa decimarum sufficere tempus quadraginta annorum, & Palaus, tomo 2. tractat. 10. disputatione v. punct. 4. num. 6. probabile putat, ad consuetudinem contra decimas sufficere spatium decem annorum. Sed haec opiniones ex dictis non videntur. parte 3. tractat. 5. resolutione 77. & part. 3. tr. 14. ref. 4.

Causa decimarum ad iudicem Ecclesiasticum: nisi auctoritate Summi Pontificis contractu permutacionis translatae sint. Vide infra V. Index Ecclesiasticus num. 4.

DECLARATIONES CARDINALIUM.

Ad hoc ut declaratio S. Congregationis Cardinalium interpretetur. Cōsumma Diana

cilij Tridentini habeat vim legis requiritur, ut sit signata Sigillo Praefecti, & Secretarij eiusdem Congregationis, pro tempore existentium, ut sit facta cōsulto Pontifice, idque in ea exprimatur, quod solum declaret, non dispense, restituet, & c. Hurtt. var. 10. tr. 3. c. 6. ref. 45. 4. ut Papa de Breue, quo iubet eas seruari, vel quod Auditor Camerae, det monitorium in earum executionem, seu mandet eas seruari sub censura. Bossius de Iubilaeo sect. 3. cas. 2. n. 23. cui insuper addit Ricattillus de sac. 10. 2. tr. 8. di. p. 10. dub. 9. quod debeant esse omnino eadem circumstantiae. Sed optandum esset hac in parte aliquid certi per Pontificem definiti, interim tamen standum magis est pro declarationum Auctoritate maiori. p. 11. tr. 8. ref. 53. & tr. 2. ref. 42.

DELECTATIO

Moroſa.

Delectatio Moroſa dicitur, consensus voluntatis in motu illicitos appetitus sensitiui. Hic autem consensus duplex esse potest, expressus, vel tacitus. Expressus est, quando voluntas acceptat delectationes huiusmodi positivè. Tacitus, quando post perfectam aduertentiam, & deliberationem adhuc motus illos relinquit, & non exerceat, quantum moraliter potest. Et in hoc secundo consistit proprie delectatio morosa, sic dicta, non à mora temporis, qua durat, sed ex morationis in repellendo. Quasi non solum sibi complacet de motu illicito, sed praeterea vult actum illicitum, & malum desiderium, de quo infra V. Desiderium †

Porro non solum est peccatum mortale, quando voluntas positivè consentit, sed etiam quando permisivè se habet, non impediendo tales motus. Nam consensus interpretatiuus aequivalere formaliter. Ita Vasquez in par. 2. tom. 1. disput. 108. cap. 2. numero 2. & alij. Sed probabilis est opinio Cajetani, sum. V. Delectatio, quod

Delectatio morosa est consensus voluntatis in appetitibus illicitis. Consensus duplex esse potest, expressus, vel tacitus. Expressus est, quando voluntas acceptat delectationes huiusmodi positivè. Tacitus, quando post perfectam aduertentiam, & deliberationem adhuc motus illos relinquit, & non exerceat, quantum moraliter potest. Et in hoc secundo consistit proprie delectatio morosa, sic dicta, non à mora temporis, qua durat, sed ex morationis in repellendo. Quasi non solum sibi complacet de motu illicito, sed praeterea vult actum illicitum, & malum desiderium, de quo infra V. Desiderium †

Nam peccatum mortale est peccatum mortale.

Quamvis probabilis est opinio

st. inter-
pretatiuū
non esse
mortalē.

quod consensus interpretatiuus, quando, voluntas nec positivè consentit, nec positivè dissentit, non sit peccatum mortale. Nam per hoc non violatur aliquod præceptum, si enim aliquid violaretur, maximè esset præceptum negatiuū. Non concupisces; Sed hoc præceptū non obligat ad repellendam concupiscentiā sensus, sed solum ad non consentiendum. Ergo si non adest consensus positivus, non violatur. Confirmatur, nam in communi sententia hi moros absque ulla culpa petmitti possunt in aliquibus casibus: ergo hæc promissio non est ex genere suo mala. Ad argumentum contrarium respondetur consensus interpretatiuū non semper æquivalere formali, nisi quando est æqualis obligatio non procurandi aliquid, & reiiciendi, & sic potest esse minor obligatio non procurandi aliquam dignitatē, quam illam reiiciendi, &c. & consequenter maius peccatum in consensu expresso, quam interpretatiuo p. 1. tr. 17. ref. 330.

Porrò sita-
lis consen-
sus est effi-
cax circa
actum, de
quo dele-
ctatur, su-
mit speciē
ab illo.

Si verò cō-
sistat in sola
complacen-
tia, proba-
bile est om-
nē consen-
sum talem
esse eiusdem
speciei.

3 Delectatio morosa consistens in actū voluntatis efficaci, in ordine ad executionem actus, qui est delectationis obiectū, est eiusdem speciei cū ipso actū, & sic delectatio morosa effiçax, seu maius desiderium fornicationis, vel adulterij est eiusdem speciei cum fornicatione, vel adulterio. Quod si delectatio non sit cū consensu efficaci, sed absque illo affectu ad opus consistens in simplici complacencia, adhuc Lorca in p. 2. tom. 2. disp. 18 n. 3. & alij dicunt, sumere speciē malitiz ab actu externo, tanquam ab obiecto. Sed contrariā sententiam Vasquez, in p. 2. to. 2. disp. 112. c. 2. & aliorum probabilem cenſeo cum Bonacina, de matrim. q. 4. punct. 8 n. 18. quod nimirum omnis delectatio morosa contra castitatem sit vnius speciei, quia omnis versatur circa eandem turpitudinem: Probatur, nam simplex complacencia de coniugata nō versatur circa adulterium, vt iniuriosum alteri, & sic non contrahit malitiam adulterij. Iniuria enim non irrogatur viro, nisi per actum externum adulterij in quod simplex complacencia nō progreditur, sed quamcumque mulierem

respicit vt pulchram, & delectabilem secundum tactum Idem dic de muliere religiosa, confanguinea, &c. par. 2. tr. 7. ref. 48. p. 2. tr. 17. ref. 34 & p. 3. tr. 4. ref. 67. §. in ref. 48.

4 At non ita dicendum de circumstantia personæ, quæ morosè delectatur. Nam delectatio morosa coniugati, aut religiosi differt specie à delectatione soluti, prima enim est peccatum contra iustitiam, & secunda contra Religionē. Ita Reginaldus tom. 2. lib. 12. c. 2. sec. 3. nu. 3 & Valquez. in p. 2. to. 1. disp. 112. c. 2. n. 20. p. 2. tr. 17. ref. 34. propè finem. Qui tamen advertit illud de coniugato non esse sibi admodum certum, & Hurtado de subiect. pec. disp. 4. diff. 10. contrarium tenet quia nullo argumento probatur in matrimonio præstari fidem coniugati, nō collocandi mentem in alium, & bene etiam docet contra Montefinum, in p. 2. tom. 2. disp. 7. q. 4. num. 91. quod si quis haberet votū castitatis exterioris, non peccaret contra votum, se delectando morosè p. 3. tr. 6. ref. 73 & p. 5. tr. 13. ref. 99. Sed si coniugatus habuit delectationes morosas de copula sodomitica, vel de bestialitate, tenetur de his confiteri p. 8. tractat. 6. resolutione 2. 3. & 4.

5 † Delectio morosa est peccatum mortale, si est de actu ex le malo, vt est furtum, adulterium, & omnis materia luxuriæ. Nec excusat paruitas materiz, quia secundum Galenum, omnis cogitatio venerea est inchoata pollutio. Ita Lessius lib. 4. cap. 3. dub. 15. nu. 109. p. 3. tr. 5. ref. 2. si verò actus sit malus, solum quia prohibitus aliqua lege positiva, delectatio illius non est mortale, quia lex positiva non prohibet actus internos, nec talis delectatio versatur circa actū, vt malum, nisi versetur circa illum vt prohibitum, quod raro contingit. Itaq; delectari de etu carniq; in die Veneris non est mortale. Ita Tann in p. 2. disp. 4. q. 8. dub. 7. n. 17. contra Medinam de re sit. 7. 21. & Montefinum vbi supra, p. 3. tr. 5. ref. 5.

6 Coniugati morosè delectantes de copula in absentia alterius coniugis, absque periculo pollutionis, nō peccāt mortaliter,

Distinguitur tamen ex circumstantiis personarum, quæ delectantur. Et sic delectatus coniugatus, est adulterij. Si Religiosus, sacrilegium. At de coniugato nō g. Hurtado.

Et illud de Religioso non extendi ad habitentem votum castitatis, externa. Delectatio morosa de actu interno, secus, si sit de re mala ratione præcepti positivi. Vt est usus carnis in die Veneris. Coniugati

delectates
de copula
in absentia
alterius
conjugis
absque pe
riculo pol
lutionis no
peccant
mortaliter
Eriam si co
pula esset
interdicta
ob pericu
lum salutis

taliter, quia delectantur de actu licito, in ordine ad actum licitum, qui est copula conjugalis, absentia autem per accidens impedit, ne talis copula exerceatur. Ita Curiel in p. 2. q. 74. art. 8. dub. 3. §. 2. diff. 3. & alij multi contra Nauarrum, c. 10. n. 10. p. 2. tr. 17. ref. 36. p. 3. tr. 4. resolutione 200. & tr. 6. ref. 73. §. Verum.

7. Probabilissima quoque est sententia Sanchez t. 3. l. o. disp. 44. num. 21. non esse illicitam inter coniuges delectationem de copula cogitata, ut praesenti, quando ipsa copula est ipsi illicita ob periculum salutis, vel abortus, aut ob aliquod impedimentum naturale post matrimonium superueniens, & vniuersaliter ex quacumque circumstantia extrinseca: nam in his omnibus casibus copula per se est licita, & illicita solum per accidens vnde non est illicita eius delectatio: Idem etiam dic, si copula sit prohibita aliquo praecipio Ecclesiastico, ut si ratione concubitus cum consanguinea sponse, vir affinitate contraxisset cum ipsa, ex quo priuatus esset iure petendi debitum, nam hoc impedimentum est extrinsecum, & ob affinitatem sit pœnalis, non debet extendi ad delectationem de copula. Hæc omnia Sanchez quidquid contra asserat Rodriguez summ. t. 1. c. 129. concl. 3. p. 9. tr. 4. ref. 224. Secus autem dicendum, si adesset impedimentum voti absoluti: nam tunc, sicut illicitus esset actus, ita etiam illicita esset eius delectatio. Quod etiam verum est, si coniux vorum castitatis emisisset absque consensu alterius coniugis, & sic teneretur debitum reddere. Ita Lessius l. 4. cap. 3. dub. 14. numer. 106 p. 3. tr. 6. ref. 73. §. Nota.

8. Viduis non licet delectari de copula praeterita, neque sponis de futura, de copula futura, quia actus externus, de quo delectantur, viduis & sponis de futuro non est licitus. Est autem dispar ratio de his, ac de coniugibus circa copulam praeteritam, vel futuram; quia copula huiusmodi coniugibus hic, & nunc non est illicita, quemadmodum illis. Ita Bonacina de matrimon. quasi. 4. punct. 8. num. 3. & alij contra Valentiam tom. 4. disp. 6.

q. 4. punct. 4. Qui tamen docet, talem delectationem in vidua esse plerumque peccatum mortale, propter periculum consentiendi directe, vel indirecte p. 3. tr. 5. ref. 2. & olim in par. 1. tr. 17. ref. 36. §. Ad argumentum.

futuro, de
cipula fu
tura.

D E N U N C I A R E

Hæreticum, & alios criminosos ad Officium S. Inquisitionis.

IN edicto DD. Inquisitorum præcipitur ut sciens aliquem esse hæreticum, vel aliquod delictum ad eos pertinet, si suspectus rum forum pertinens commisisse, quæ denuntiabilia sunt omnia, quæ referemus, V. Inquisitor, iurisdictio in qua delicta, illum ad eorum Tribunal deferat, infra certum terminum, sub pœna excommunicationis, &c. Quod si quis ignoret edictum, secundum aliquos tenetur denunciare statim, ac sibi innotescit. Sed Acugna de Conf. sollic. quasi. 21. num. 4. concedit huic terminum edicti à puncto notitæ computari. part. 4. tr. 5. ref. 26. Et affirmantes in p. 3. tr. 5. ref. 95. §. Notandum est etiam hic. Sed id non procedit in casu, quo quis sciret edictum; sed non denunciaret aliquod impedimentum. Nam habuit totum illud tempus ad deliberandum, & consulendum. Ita Sanchez disp. 11. num. 59. Quamuis Acugna ubi supra. suam doctrinam etiam ad hunc casum extendat. ref. 26. cit. 8. Notandum, & recitanter in ref. 41. §. Secundum. Et quamuis Naldus V. Reuelare, numero 2. eos qui infra terminum edicti ignorant, aut reuelare non possunt, de obliget pœnitentiam reuelando post terminum: non est tamen recedendum à contraria sententia Filliucij. 1. tr. 1. 4. cap. 2. num. 42. p. 3. tract. 5. ref. 95. Immo si præuideatur defutura commoditas denunciandi in fine termini, incumbit obligatio denunciandi ante finem, quando vltimò adest commoditas, sicut diximus V. Confessionis, num. 7. excommunicatio.

Vel aliam
quamlibet
extrinsecam
circumstan
tiam.

Sicut etiam
ob affinitatem
contra
tam per
copulam
cum con
sanguinea
sponsa.

Secus, si co
pula prohibita
esset ra
tione voti.

Etiã absque
licentia
alterius co
iugis missi.
Vidua non
licet delectari
de copula
praeterita, nec
sponis de

A puncto
saltem noti
tæ compu
tandum.

Et si pravi
deatur de
futura co
moditas,
etiã anti
cipatè.

Sub pœna
excommu
nicationis.